

POESIA

Wisława Szymborska,
Instante. Pròleg de Mercedes
Monmany. Traducció i epíleg
de Gerardo Beltrán i Abel A.
Murcia Soriano. IRRUR.
Montblanc, 2004.

Sembla senzilla, la poesia de Wisława Szymborska. De vegades, fins i tot, simple. Senzilla de construcció, potser sí que ho és (tot i que els traductors d'*Instante*, en un epíleg il·luminador, en revelen les petites subtilitats que, a primer cop d'ull, i en traducció, ens poden passar per alt). Senzillesa formal -hi insisteixo: malgrat un joc complex de registres combinats, l'ús de col·loquialismes a tocar d'alguns cultismes, etcètera-, però autèntica complexitat de significat, de connotacions, de suggestions. Mai no és simple, el seu vers. Delicat, irònic, tendre, agut, precís, de vegades venturosament col·loquial, rilkia, líric, de ressons onírics, sí. Però simple, mai. A mi em recorda una mica la poesia d'un altre Nobel relativament recent: Jaroslav Seifert. Aquell poeta que, transmutats els seus ulls en la mirada d'un home vell i cansat, davant la imatge d'una jove i bella ballarina deia que només podia envejar els cloquets que els genolls de la noia deixaven en la gespa. O també la poesia de Iehuda Amichai.

De Szymborska, tenim, en català, l'antologia *Vista amb un gra de sorra* (Columna, 1997). En castellà, a banda d'aquest seu últim llibre: *Paisaje con grano de arena* (Lumen, 1997), *El gran número, Fin y principio y otros poemas* (Hiperión, 1997) i *Poesía no completa* (Fondo de Cultura Económica, 2002).

Instante segueix les constants compositives de la seva obra. Els pretextos de cada un dels poemes no són difícils d'identificar (generalment, provenen d'una quotidianitat

compartible, i comprensible, per lectors d'arreu). La seva no és una poesia abstracta, ni hermètica. Molt menys, encara, una poesia que exalci el valor del silenci, o que s'hi encamini. Tot al contrari.

Es tracta d'una poesia vital, de celebració de la vida, però que no per això deixa de registrar el desengany i el dolor. Una poesia sàvia, que no beu a galet -la realitat, ens diu, toca molt més de peus a terra que no aquells núvols tan efímers que passen per allà dalt-. Com en un poema sobre l'exili que es refereix a l'extrema relativitat de tot. És una lírica de clarobscur. De llums i ombres, de matisos. Poeta de les paradoxes -com indica Monmany en el seu pròleg esplèndid- per a una època en què ens hem quedat orfes d'utopies.

Imagino a Szymborska poquant material per als seus poemes en la lectura del diari. Després, fent un passeig no lluny de casa seva, trobant també motius per revelar tot seguit en l'interior del poe-

Es tracta d'una poesia vital, de celebració de la vida, però que no per això deixa de registrar el desengany i el dolor. Una poesia sàvia

L'instant etern

JORDI LLAVINA

LA POETA POLONESA WISŁAWA SZYMBORSKA

ma. Aquí hi llegim petites històries que serveixen per plantejar cares inèdites de la realitat: un toll que, si el trepitges, potser t'engolirà. La mirada de la poeta polonesa no ha perdut l'admiració ni la llum de la mirada de la nena

que va ser set dècades enrere. Però a aquesta mirada fascinada s'hi han adherit, com en un imant, miques d'acer i de vidre que converteixen els seus versos en una bella lliçió d'experiència. La bellesa femenina és perillosa per a la

naturalesa masculina, sovint capritxosa. L'ànima, aquesta instància vaporosa i alhora tan determinant: quan es tracta de carregar pesos o d'enfrontar-se a la burocràcia, mai no hi és. En canvi, l'ànima té una certa fal·lera per alguns objectes: aquells que conviden a un cert vol metafísic, els que permeten indagar en la consciència de l'ésser, en la seva identitat, fugissera. Rellotges de pèndol i miralls. Magnífic.

Senzillesa de tot i profunditat d'intenció. Una poesia que es mou entre dos llostres: llum que no encega, però que engega una reflexió, que encén belles imatges. Filosofia planera, però pregonia: el llibre s'obre amb una passejada pel bosc, una mena de monòleg sobre l'eternitat d'un instant bell -motiu de llarga tradició-. I acaba amb el sintagma "jirón de caos" referit a la paraula *tot*. Fins i tot un poema fluix com *En el parque* -potser aquí sí que perdem una mica de llum per mor de la difícil traducció-, té el seu moment emocionant: l'estàtua apedregada de la Misericòrdia. Sí, aquell valor hardià de la compassió, treu el cap, ara i adés, en els versos de l'autora. De fet, jo diria que és un dels valors suprems d'aquesta poesia que tan bé interroga el gènere humà, però també, de tant en tant, el gènere vegetal i, més sovint que aquest, l'animal.

NARRATIVA

ANNA TOMÀS

Hermínia Masana,
Paradisos invisibles.
BARCANOVA.
Barcelona, 2004.

Periodista, Hermínia Masana ha viatjat tres cops a Algèria com a enviada especial de Catalunya Ràdio. També ha estat testimoni de les primeres eleccions multirracials a Sud-àfrica, de les primeres de la postguerra a Bòsnia i del Panamà que va deixar Noriega poc abans de la invasió del país pels EUA, entre altres destinacions. És autora de l'assaig *Palestina, l'última revolució romàntica*. El 1999 va guanyar el primer premi de narrativa sobre medi ambient de Sant Quirze del Vallès amb *Els fulls de la vida*, i del segon,

l'any 2001, amb *Blanc i negre. Històries de cada dia*. Ara, dins la col·lecció *Càlam*, que l'editorial Barcanova va treure al mercat l'any passat, ens presenta una obra a cavall entre Barcelona i Algèria, entre el passat i el present de la protagonista, la Laura. El passat fosc d'en Julio, l'home que estimava, vinculat al germà que té ingressat en un psiquiàtric, acaba decidint la Laura a trencar la relació amb ell i a arrossegar la seva amiga Núria a un viatge ariscat a Algèria.

Però foragitar el dolor que du clavat en l'ànima no serà pas possible. A Medea, mentre pren un te, un mar de destrals i ganivets irromp al poble. La Laura sobreviu, però no troba la Núria. L'ha sentida cridar quan algú l'agafava, però no sap qui. On es troba ara la seva amiga? I sobretot, és viva? El periple per l'horror s'alterna amb la teranyina d'amors, ambició i mentides que va viure al costat del Julio. Amb

un llenguatge profundament poètic i un ús freqüent del diàleg que dona frescor al relat, només podem retreure a l'autora no haver destinat més capítols a narrar la tragèdia algeriana, part de la narració que queda en clar desequilibri d'espai. Tot i així, *Paradisos invisibles* destaca com una novel·la amena i amarada de sensibilitat.

Manuel Quinyonero, *La corda de vidre*. 14è premi de prosa Les Talúries. PÀGÈS EDITORS.
Lleida, 2004.

L'èxit d'*El codi Da Vinci* ha dut a l'aparició de nombrosos títols que, en major o menor mesura, usen els ingredients de Dan Brown per convertir-se també en un èxit de vendes. *El Club Dante*, de Matthew Pearl, i *L'enigma del quatre*, d'Ian Caldwell i Dustin Thomason, son exemples d'aquesta voluntat

d'atreure els qui han devorat amb frenesí l'obra pseudoreligiosa protagonitzada pel professor Robert Langdon.

Però l'estela de Brown ha traspassat les fronteres del seu país i a Catalunya també podem trobar novel·les que barregen societats secretes, assassins sàdics i llibres erudits per tal d'atrapar el lector. Aquest és el cas de *La corda de vidre*, del llicenciat en filologia catalana Manuel Quinyonero (Barcelona, 1960). L'assassinat de Paula Gisbert, autora d'una tesina sobre el llibre més enigmàtic d'una cèlebre escriptora catalana vinculada a un grup hermètic anomenat La Germandat dels Quatre Coronats, fa que Jaume Doblas investigui les circumstàncies i els personatges que van envoltar la Paula durant les seves darreres setmanes de vida. Així descobrirà que la jove estava embarassada, que prenia drogues i que s'havia introduït en la mateixa xarxa hermè-

tica de la qual va formar part, en el seu dia, l'escriptora Àngels Esteve. En Jaume, per tal de poder descobrir l'assassí de la seva estimada, també ingressarà a les files dels Quatre Coronats, però com sol passar amb aquestes sectes que capten adeptes solitaris, sortir-ne no és tan fàcil quan t'han adjudicat un paper dins l'engranatge. Caurà en la mateixa trampa que la Paula?

Tot i que mira d'anar més enllà del thriller psicològic de baixa qualitat literària, Quinyonero ha volgut afegir a la la voluntat d'experimentar i sorprendre el lector. Així, canvia sovint de narrador i dedica dos capítols a disertar sobre com desenvolupar la novel·la, i crea un llibre dins un altre llibre. Ara bé, el resultat final és confús, pedant i pretesament erudit. *La corda de vidre*, doncs, cansarà els amants de la lectura fàcil que pretenien delectar-se amb un altre *Codi*.